

Harva rikastuu musiikilla

3.7.2006 13:30 — Petri Forsell

Maaailman äänilevyteollisuudessa liikkuu vuosittain rahaa noin 30 miljardia euroa. Koska Yhdysvaltojen osuus potista on kolmannes ja läpilyönti Amerikan markkinoilla merkitsee tunnettuutta kaikkialla, se on alan tärkein markkina-alue.

Amerikan miljardipotista kauhoo osaansa joka vuosi liki 40 000 uutta äänilevynimikettä, joiden yhteismyynti on vajaat 800 miljoonaa kappaletta. Yli 500 000 kappaleen myyntiin yltää 100-150 nimikettä. Ne palkitaan saavutuksesta kultalevyllä.

Platinalevyyn eli miljoonan kappaleen myyntiin yltää muutama kymmenen levyä vuodessa. Platinakerholaiset pääsevät usein nauttimaan itseään ruokkivasta suosioista, jossa miljoonamyynnit seuraavat toisiaan.

Viime vuoden kymmentä suosituinta albumia ostettiin yhteensä liki 60 miljoonaa kappaletta. Kärjessä oleva Green Dayn albumi American idiot vaihtoi omistajaa noin kahdeksan miljoonaa kertaa.

Myyntin raju keskittyminen merkitsee sitä, että suurin osa artisteista ei saa mitään tuottoa yrityksestään. Itse asiassa vain 10 prosenttia äänitteistä pinnistää voiton puolelle.

Voitoista suurin osa menee tietenkin levy-yhtiölle. Vuosien aikana on syntynyt käytäntöjä, jotka suosivat levy-yhtiötä rahojen jaossa. Tällainen on esimerkiksi Yhdysvalloissa yleinen niin sanottu pakkausvähennys. Vähennys ei ole missään järkevässä suhteessa todellisiin kuluihin, mutta se pienentää jopa neljänneksellä sitä summaa, jonka perusteella artistin palkkio lasketaan.

Artistit pyrkivätkin yhä useammin vähentämään riippuvuutta levy-yhtiöstä. Esimerkiksi hyvään nousuvauhtiin päässyt amerikkalaisorkesteri Clap Your Hands Say Yeah on ainakin toistaiseksi kieltäytynyt tarjotuista levytyssopimuksista.

Bändi on julkaissut yhden omakustannelevyn, jota on myyty lähinnä netin kautta. Noin 100 000 kappaleen myynti on tuottanut yhtyeelle 750 000 dollaria eli kutakuinkin kahdeksan kertaa enemmän kuin standardisopimus levy-yhtiön kanssa.

Artistin ja levy-yhtiön yhteistyö on usein melko yksipuolista. Levy tehdään ja sitä markkinoidaan yhtiön lainaamalla rahoilla. Jos menestystä ei tule, levy-yhtiö nielee tappionsa melko vähin äänin. Mutta jos levy menestyy, levy-yhtiö kattaa ensin kulunsa ja maksaa artistille vasta sitten.

Tämän käytännön vuoksi joukko muusikoita on mennyt jopa henkilökohtaiseen konkurssiin: monen miljoonan kappaleen levymyynnistä ei olekaan riittänyt rahaa esittäjille. Tosin konkurssihakemusten taustalla on usein ollut myös huonosti hoidettuja raha-asioita. Vararikolla on haluttu vapautua epäedulliseksi koetusta sopimuksesta etuajassa.

Miksi artistit sitten suostuvat kaikkeen tähän?

Jokainen soittaja haaveilee listasijoituksesta, ja levystä on myös muita kuin myyntituloja. Joka kerta kun sitä soitetaan radiossa, televisiossa tai internetissä, tekijät saavat korvauksen. Levyn menestys tuo julkisuutta, julkisuus houkuttelee konsertteihin lisää yleisöä, suurempi yleisö ostaa enemmän t-paitoja ja julisteita.

Kaiken kaikkiaan rockbändin liiketoiminnoista levymyynti ei yleensä ole tärkein. Levyn soittaminen julkisesti saattaa olla paljon kannattavampaa. Artisti voi saada levyn yhden raidan soittamisesta kerran radiossa monta kertaa suuremman palkkion kuin siitä, että joku ostaa levyn kaupasta.

Rockmuusikoiden muita merkittäviä tulolähteitä ovat oheistuotteet, kuten t-paidat, rintanapit, huivit, kirjat ja lehdet.

Managerit tarjoavat musiikkia aktiivisesti myös mainoksiin, elokuvaan ja tv-ohjelmiin kertakorvauksella, joka saattaa nousta satoihin tuhansiin euroihin. DVD-levyt ja musiikin maksullinen lataaminen netistä ovat nekin koko ajan tärkeämpiä muusikkojen taloudelle.

Artisti voi myös myydä kasvonsa tai nimensä mainokseen: **Madonna** ja **Iggy Pop** ovat mainostaneet Motorolan puhelimia ja **Ville Valo** Jägermeister-likööriä.

Muusikot siirtävät myös varojaan musiikkia tuottavampiin sijoituksiin.

Rockbändi Korn myi äskettäin 36 prosenttia liiketoiminnastaan levy-yhtiölleen ja konserttijärjestäjälleen. Kauppahinta oli yhteensä 28 miljoonaa dollaria, mitä voi pitää suurena, koska bändin edellinen kiertue tuotti 4 miljoonaa dollaria lipputuloja ja kahden viime levyn myynti on ollut yhteensä noin 1,6 miljoonaa kappaletta.

1990-luvun lopulla joukko muusikoita alkoi myydä velkakirjoja tekijänoikeustuottojaan vastaan. **David Bowien** BowieBondsit merkittiin täydestä 55 miljoonan dollarin arvosta ja Moody's luokitteli ne A3-luokkaan.

Musiikkiala on kuitenkin arvaamaton. Vuosituhannen vaihteessa hiphopparit syrjäyttivät soittolistoilta perinteiset supertähdet.

Bowien musiikkia soitettiin yhä harvemmalla radioasemalla ja velkakirjojen luokitus putosi alimpaan mahdolliseen kastiin.

Niiden arvo saattaa kuitenkin nousta jälleen, koska musiikin nettikauppa on lisännyt monien jo hiipuneiden tähtien nostalgiasuosiota.

Lainaehtojen mukaisesti Bowien pitäisi maksaa lainapääoma takaisin tänä vuonna, mutta se on epävarmaa, koska myös lainan takaajat ovat talousvaikeuksissa.

Maailman rikkain muusikko on **Paul McCartney** noin miljardin euron omaisuudellaan. Vaikka ex-Beatle onkin nykyajan suosituimpia säveltäjiä, rahat ovat peräisin ennen kaikkea hyvistä sijoituksista. McCartney omistaa laajan kirjaston sävellysten esitysoikeuksia, aina ikivihreistä musikaaleista Happy Birthday -onnittelulauluun.

Vaikka artisti saakin osakseen fanien ihailun ja kuuluisuuden edut sekä kirot, raha päättyy liki poikkeuksetta niille jotka musiikin sijasta opiskelivat lakia ja taloutta. Maailmanlaajuinen suosio rikastutti jokaista Spice Girls -yhtyeen jäsentä 20 miljoonalla punnalla - ja yhtyeen manageria **Simon Fulleria** 40 miljoonalla.

<http://www.digitoday.fi/viihde/2006/07/03/harva-rikastuu-musiikilla/20068986/66>